

PLEEGKIND

Claire Keegan

Pleegkind

*Vertaald door Harm Damsma
en Niek Miedema*

Nieuw Amsterdam

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door een subsidie van
Literature Ireland

Oorspronkelijke titel *Foster*. Faber & Faber Limited, Londen

© 2011 Claire Keegan

© 2022 Nederlandse vertaling Harm Damsma en Niek Miedema /

Uitgeverij Nieuw Amsterdam

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Nico Richter

Omslagbeeld © Moore-Gwyn Fine Art / Bridgeman Images

NUR 302

ISBN 978 90 468 2852 6

www.nieuwamsterdam.nl

Voor Ita Marcus
en ter nagedachtenis van David Marcus

I

Op een zondagochtend brengt mijn vader me niet zoals altijd meteen na de vroegmis in Clonegale naar huis, maar rijdt hij dwars door Wexford naar het plaatsje aan de kust waar de familie van mijn moeder oorspronkelijk vandaan komt. Het is een warme, stralende dag, met onderweg plekken schaduw en dan ineens weer groenig licht. We komen door het dorp Shillelagh, waar mijn vader onze rooie shorthorn verspeelde met klaverjassen, en langs de veemarkt van Carnew, waar de man die de vaars had gewonnen haar kort daarna had verkocht. Mijn vader gooit zijn hoed op de stoel naast hem, draait het raampje omlaag en steekt een sigaret op. Ik schud mijn vlechten los en ga languit

op de achterbank door het achterraampje naar buiten liggen kijken. Op sommige plekken is de lucht strakblauw. Op andere is het blauw van de hemel weggekrijt met wolken, maar in de meeste gevallen is het een spannende mengeling van lucht en bomen, bekrast met hoogspanningskabels waar zo nu en dan kleine vluchten bruinige vogels overheen wegschieten.

Ik ben benieuwd hoe het er daar bij de Kinsella's uit zal zien. Ik zie een rijzige vrouw voor me, die zich over me heen buigt en wil dat ik melk drink die nog warm is van de koe. Ik zie een andere, minder waarschijnlijke versie van haar met een schort voor, die pannenkoekenbeslag in een koekenpan giet en vraagt of ik er nog eentje wil, zoals mijn moeder dat soms doet als ze een goeie bui heeft. De man zal net zo groot zijn als zij. Hij neemt me op de trekker mee naar de stad, waar hij me trakteert op rooie frisdrank en chips. Of ik moet van hem de stallen schoonmaken, stenen rapen en onkruid en zuring uit de weide wieden. Ik zie dat hij iets uit zijn zak haalt en hoop dat het een muntje van vijftig pence is, maar het blijkt een zakdoek te zijn. Ik vraag me af of ze in een ouwe boerderij wonen of in een nieuwe bungalow, of ze een buiten-wc hebben of een toilet binnen dat je kunt doorspoelen. Ik zie mezelf liggen in een donker kamertje, samen met andere

meisjes. We vertellen elkaar dingen waar we de volgende morgen niet meer op terugkomen.

Het duurt, lijkt het wel, een eeuwigheid voordat de auto eindelijk afremt en een smal, geasfalteerd weggetje in slaat, gevolgd door het trilgeluid van wielen die over de ijzeren staven van een veerooster ratelen. Aan weerszijden staan brede hagen die vierkant zijn gesnoeid. Aan het eind van het weggetje staat een lang, wit huis met bomen waarvan de takken tot op de grond hangen.

‘Papa,’ zeg ik. ‘Die bomen.’

‘Wat is daarmee?’

‘Die zijn ziek,’ zeg ik.

‘Dat zijn treurwilgen,’ zegt hij, en hij schraapt zijn keel.

Op het erf weerspiegelen hoge, blinkende ramen onze komst. Ik zie mezelf op de achterbank naar buiten zitten kijken. Ik zie er met mijn losse haren verwilderd uit, net een zigeunerkind, maar mijn vader achter het stuur ziet er gewoon uit als mijn vader. Een grote, loslopende hond, waarvan de vacht bespikkeld is met de schaduwen van de bomen, blaft een paar keer luid maar halfslachtig, gaat dan op de stoep zitten en kijkt achterom naar de deur, waardoor de man inmiddels naar buiten is gekomen. Hij heeft een vierkant lijf,

zoals de mannen die mijn zusje soms tekent, maar zijn wenkbrauwen zijn wit, net als zijn haar. Hij lijkt helemaal niet op de familie van mijn moeder, die zijn allemaal groot met lange armen, en ik vraag me af of we niet naar het verkeerde huis zijn gereden.

‘Dan,’ zegt hij, terwijl hij zijn broekriem aanhaalt. ‘Hoe staat het leven?’

‘John,’ zegt papa.

Ze staan even zwijgend bij elkaar terwijl ze hun blikken over het erf laten gaan en beginnen dan over de regen, dat het zo weinig heeft geregend, dat het land behoefte aan regen heeft, dat de pastoor van Kilmuckridge die ochtend nog om regen heeft gebeden, en dat ze nooit eerder zo’n zomer hebben meegemaakt. Er valt een korte stilte, waarin mijn vader op de grond spuwt, en daarna beginnen ze over de prijs van de koeien, de EEG, de boterberg en de kosten van ongebluste kalk en ontluizingsmiddel voor vee. Ik ben gewend aan de manier waarop mannen niet met elkaar praten, dan schoppen ze een graspol weg met de hak van hun schoen, geven een klap op het dak van een auto voordat hij wegrijdt, spugen op de grond of zitten met hun benen wijd uit elkaar, alsof het ze niets uitmaakt.

Wanneer de vrouw naar buiten komt, besteedt ze geen enkele aandacht aan de mannen. Zij is zelfs nog

groter dan mijn moeder en heeft net zulk zwart haar als mama, alleen is dat van haar kort geknipt, net een soort helm. Ze heeft een gebloemde bloes aan en een bruine broek met wijde pijpen. Het portier wordt geopend en ik word naar buiten getrokken en gezoend. Van dat gezoen wordt mijn gezicht warm tegen het hare.

‘De laatste keer dat ik jou gezien heb lag je nog in de kinderwagen,’ zegt ze terwijl ze een stap achteruit doet, in de verwachting dat ik iets terug zal zeggen.

‘De kinderwagen is stuk.’

‘Wat is ermee gebeurd dan?’

‘Mijn broertje heeft hem als kruiwagen gebruikt en toen is er een wiel af gevallen.’

Ze moet lachen, likt aan haar duim en veegt daarmee iets van mijn gezicht. Ik voel hoe haar duim, die zachter is dan die van mijn moeder, wat er ook maar zit wegveegt. Als ze naar mijn kleren kijkt, zie ik mijn dunne katoenen jurk en mijn bestofte sandalen door haar ogen. Even weet geen van ons tweeën iets te zeggen. Een vreemd, stinkend briesje komt over het erf aangewaaid.

‘Kom binnen, schattebout.’

Ze neemt me mee het huis in. Even is het donker in de gang, en als ik aarzelend blijf staan, blijft zij ook staan. We lopen verder, de warmte van de keuken in,

waar ik te horen krijg dat ik moet gaan zitten en maar net moet doen alsof ik thuis ben. Naast de bakgeur ruik ik ook iets van ontsmettingsmiddel, iets van bleekwater. Ze haalt een rabarbertaart uit de oven en zet die op het aanrecht om hem te laten afkoelen. De stroop erop kookt zowat en de korst is gemaakt van bladerdeeg. Door de deur komt een koele tochtstroom naar binnen, maar hier is het warm, stil en schoon. Grote madelieven met koeienogen staan er even roerloos bij als het grote glas water waar ze in staan. Nergens is een spoor van een kind te bekennen.

‘En hoe gaat het met je mama?’

‘Ze heeft tien pond gewonnen in de staatsloterij.’

‘Ga weg.’

‘Echt waar,’ zeg ik. ‘We kregen allemaal pudding en ijs en ze heeft een nieuwe band en een reparatieset voor de fiets gekocht.’

‘Tsjonge, wat een bofferds.’

‘Nou en of,’ zeg ik, en ik voel opnieuw hoe de stalen tanden van de kam vanochtend vroeg over mijn hoofdhuid krasten en de kracht van mijn moeders handen toen ze twee strakke vlechten maakte, met haar buik, die hard is van de volgende baby, tegen mijn rug gedrukt. Ik denk aan de schone onderbroeken die ze in de koffer heeft gepakt, aan de brief en aan wat ze daar

misschien in heeft geschreven. Er had een woordenwisseling plaatsgevonden.

‘Hoelang moeten ze haar daar houden?’

‘Ze mogen haar net zo lang houden als ze willen.’

‘Moet ik dat tegen ze zeggen?’

‘Je zegt maar wat je wilt. Dat doe je toch altijd.’

Nu schenkt de vrouw een emailen kan vol melk.

‘Je moeder heeft het vast heel druk.’

‘Ze wacht tot ze komen hooien.’

‘Hebben jullie het hooi dan nog niet binnen?’ zegt ze. ‘Zijn jullie daar niet wat laat mee?’

Wanneer de mannen binnenkomen van het erf wordt het even donker, maar als ze gaan zitten wordt het weer lichter.

‘Zo, dame,’ zegt papa terwijl hij een stoel pakt.

‘Dan,’ zegt ze, op een andere toon.

‘Allemachtig wat is het heet.’

‘Dat kun je wel zeggen ja.’ Ze draait zich om naar de ketel en wacht tot het water kookt.

‘Het land snakt werkelijk naar een buitje,’ zegt hij.

‘We krijgen nog regen zat.’ Ze kijkt naar de muur alsof er een schilderij hangt, maar aan die muur hangt geen schilderij, alleen maar een grote mahoniehouten klok met twee wijzers en een grote koperen slinger die heen en weer zwaait.

‘Maar het is wel een geweldig hooijaar. Ik heb het nog nooit zo gezien,’ zegt papa. ‘De hooizolder ligt tot de nok toe vol. Ik stootte mijn kop zowat aan de balken toen ik het omhoog stond te vorken.’

Ik vraag me af waarom mijn vader liegt over het hooi. Hij is gauw geneigd te liegen over dingen die mooi zouden zijn als ze waar waren. Ergens, verder weg, heeft iemand een kettingzaag gestart en een pooslang blijft het geluid in de verte gonzen als een dikke wesp. Ik wou dat ik daarbuiten aan het werk was. Ik ben niet gewend aan stilzitten en weet niet waar ik mijn handen moet laten. Aan de ene kant wil ik dat mijn vader me hier achterlaat, maar aan de andere kant wil ik dat hij me mee terug neemt naar wat ik ken. Ik ben ergens waar ik niet kan zijn wat ik altijd ben en niet kan worden wat ik zou kunnen zijn.

Er komt stoom uit de ketel en aan het gerommel te horen kookt het water bijna. Het deksel kleppert. Over de vensterbank beweegt de gestalte van een zwart-witte kat. Op de vloer strekt de schaduw van de vrouw zich over de harde, schone tegels zowat tot aan mijn stoel toe uit. Kinsella staat op, pakt een stapeltje borden uit de kast, trekt een la open en haalt daar een stel messen, vorken en theelepels uit. Hij haalt het deksel van een pot rode bieten en zet die met een vork erbij op een

schaal, maar geen sandwichspread of slasaus. Mijn vader kijkt scherp toe terwijl hij dat doet. Er staat al een kom met fijngehakte tomaten en uien klaar, plus een vers brood en een homp rode cheddar.

‘En hoe ver is Mary?’ vraagt de vrouw.

‘Mary? Die loopt op alle dagen.’ Papa leunt tevreden achterover.

‘Jullie jongste is vast al flink groot.’

‘Ja,’ zegt papa. ‘Het probleem is dat er zo veel eten nodig is. Een kind eet je de oren van het hoofd, en met deze hier is het niet anders, dat kan ik je wel vertellen.’

‘Och, we hebben allemaal zo van die hongervlagen, het is net als met groeistuipen,’ zegt de vrouw, alsof dat iets is wat hij zou horen te weten.

‘Nou, ze eet echt flink, hoor, maar zet haar maar aan het werk.’

Kinsella kijkt op. ‘Dat is nergens voor nodig,’ zegt hij. ‘Het kind hoeft alleen Edna maar wat in het huishouden te helpen.’

‘We zijn blij dat ze er is,’ zegt ook de vrouw. ‘Het kind is hier van harte welkom.’

‘Ze eet je straatarm,’ zegt papa, ‘maar daar horen we over een jaar vast niks meer over.’

Wanneer we aan tafel zijn gaan zitten, pakt papa de rode bieten. Hij laat de vork liggen maar schept ze op

zijn bord met zijn eigen vork. Het geeft rode vlekken op de roze ham. Als van bloed. De thee wordt ingeschonken. Onder het eten valt er zo nu en dan een stilte, terwijl onze messen en vorken uit elkaar halen wat op ons bord ligt. Dan wordt na een tijdje de taart aangesneden. De slagroom op het warme gebak is tot een soort plas uitgelopen.

Nu mijn vader me heeft afgeleverd en zijn buik vol heeft gegeten, wil hij niks liever dan een peuk opsteken en ervandoor gaan. Zo gaat het altijd: zodra hij is uitgegeten, vertrekt hij weer, anders dan mijn moeder, die blijft liefst net zo lang doorkletsen tot het eerst donker en daarna weer licht wordt. Tenminste, dat zegt mijn vader altijd, ook al is dat bij mijn weten nog nooit gebeurd. Voor mijn moeder is het hele leven werken: wij, het boter karnen, het koken, de afwas, opstaan en zorgen dat we op tijd klaar zijn om naar de mis of naar school te gaan, de kalveren spenen, mensen inhuren om de akker te ploegen en te eggen, uitkomen met het geld en de wekker zetten. Maar hier in huis gaat het anders. Hier krijg je de ruimte en tijd om te denken. Hier hebben ze misschien zelfs wel geld over.

‘Ik moest maar eens opstappen,’ zegt papa.

‘Waarom zo’n haast?’ zegt Kinsella.

‘Ik verlies liever geen tijd, en ik moet de piepers nog sproeien.’

‘Nou, je hoeft vanavond niet bang te zijn voor aardappelziekte,’ zegt de vrouw, maar ze staat toch op, pakt het scherpe mes en loopt de achterdeur uit. Ik wil met haar meegaan om de aarde af te schudden van wat ze gaat afsnijden en het mee naar binnen te brengen. Terwijl zij buiten is rijst er tussen de mannen een steeds hoger wordende muur van stilte op.

‘Geef dit maar aan Mary,’ zegt ze, als ze weer binnenkomt. ‘Ik kom altijd om in de rabarber, zelfs in een droog jaar als dit.’

Mijn vader pakt de bos van haar aan, maar staat er net zo knullig mee in zijn armen als met de baby. Een van de rabarberstelen valt op de grond, en daarna nog een. Hij wacht tot zij ze voor hem opraapt en aan hem teruggeeft. Zij wacht tot hij het zelf doet. Geen van tweeën geeft een krimp. Uiteindelijk is het Kinsella die zich bukt en ze oppakt.

‘Alsjeblieft,’ zegt hij.

Buiten op het erf gooit mijn vader de rabarber op de achterbank, gaat achter het stuur zitten en start de motor.

‘Het beste ermee,’ zegt hij. ‘Ik hoop dat het kind jullie niet te veel last bezorgt.’ Dan draait hij zich om naar mij. ‘En niet in zeven sloten tegelijk lopen, hè?’

Ik zie hoe hij keert, het weggetje weer in slaat en wegrijdt. Ik hoor dat de wielen over het veerooster ratelen en dat er vervolgens geschakeld wordt, waarna het geluid van de motor langzaam wegsterft op de weg waarlangs we gekomen zijn. Waarom is hij weggegaan zonder me zelfs maar dag te zeggen, zonder te zeggen dat hij me ook ooit weer zal komen halen? Het vreemde, stinkende briesje dat over het erf strijkt voelt frisser aan nu, en boven de schuur zijn grote, witte wolken opgerukt.

‘Wat scheelt eraan, kind?’ zegt de vrouw.

Ik kijk naar mijn voeten, die vuil zijn in mijn sandalen.

Kinsella komt erbij staan. ‘Wat het ook is, je kunt het gewoon zeggen. Wij vinden niks erg.’

‘Godallemachtig, nou is-ie helemaal vergeten jouw spulletjes uit de auto te halen!’ zegt de vrouw. ‘Geen wonder dat je er zo bij loopt. Die man heeft werkelijk een geheugen als een zeef.’

‘Geeft allemaal niks,’ zegt Kinsella. ‘We hebben je zó weer goed in de kleren.’

‘Daar horen we over een jaar vast niks meer over,’ zegt de vrouw.

Even moeten ze hard lachen, maar dan stoppen ze weer. Als ik achter de vrouw aan naar binnen loop, wil

ik dat ze iets zegt, me geruststelt. Maar in plaats daarvan gaat ze de tafel afruimen. Ze pakt het scherpe mes, gaat onder het raam in het licht staan en spoelt het lemmet af onder de kraan. Ze kijkt naar me terwijl ze het schoonveegt en vervolgens weglegt.

‘Nou, meidje,’ zegt ze. ‘Het lijkt me de hoogste tijd dat je in bad gaat.’

